

RAPPORT FRA FORSKNINGSREISE I VIETNAM, AUG.-SEP. 1992

Til NIAS, NAVF og SIDA

fra forskningsprofessor Stein Tønnesson

Med finansiell støtte fra Norges Almenvitenskapelige Forskningsråd (NAVF) og *Swedish International Development Authority* (SIDA) oppholdt jeg meg i Vietnam fra 21. august til 19. september 1992. Opprinnelig var det meningen at jeg skulle holdt innledning ved en konferanse arrangert av Universitetet i Hanoi og United Nations Ecology Programme (UNEP) ang. mulighetene for å opprette en naturpark i grenseområdet mellom Laos, Vietnam og Kambodsja, men denne konferansen ble avlyst da det ble klart at Vietnam ikke ville tillate diskusjon om opprettelse av en naturpark. Innledningene til konferansen (bl.a. mitt paper om indokinesisk samarbeid i det 20. århundre) vil bli trykt som UNEP-rapport i 1993. Det ble også fremlagt på årskonferansen til *Nordic Association of Southeast Asian Studies* i Kungälv oktober 1992.

Jeg delte Vietnamoppholdet i to deler, én historisk og én politisk, førstnevnte finansiert av NAVF, sistnevnte av SIDA. SIDA dekket reisen til og fra Vietnam, en reise internt i Vietnam, opphold i to uker, utgifter til tolking og innkjøp og forsendelse av litteratur. NAVF-bevilgningen ble brukt til å dekke opphold i de resterende to uker, utgifter til fotokopiering av kildemateriale og til oversettelse av kildemateriale.

Formålet med den historiske del av oppholdet var:

- fornyelse av de kontakter til det historiske miljø som jeg opparbeidet ved mitt første besøk i 1989
- avtale om oversettelse av min doktoravhandling til vietnamesisk
- kildeinnsamling med henblikk på en bok om nasjonsbygging i Sørøst-Asia 1940-50
- Intervjuer med veteraner fra 1940-årene
- forberedelse av et nytt forskningsopphold i 1993
- Utforskning av mulighetene for å holde en forskningskonferanse i Hanoi i 1995.

Formålet med den politiske delen av oppholdet var å samle stoff til en SIDA-rapport ang. den politiske situasjonen i Vietnam, gjennom observasjon, intervjuer, ved å se hva som utgis av politisk litteratur i dagens Vietnam, og gjennom politisk diskusjon med mennesker på ulike nivåer.

Mitt vertskap under oppholdet var *Institute of International Relations* (IIR) i Hanoi (Utenriksdepartementets forskningsinstitutt), som tok seg av alle avtaler og stilte høyt kvalifiserte tolker til disposisjon: Nguyen Dang Hung og Hoang Anh Tuan. De gjorde en fantastisk jobb.

1. Nasjonsbygging 1940-50

Hovedformålet ved Vietnamoppholdet var forskning innenfor det treårs-prosjekt (1992-95) som sosialantropologen Hans Antlöv og jeg er i ferd med å gjennomføre ved NIAS i København ang. *Nasjonsbygging i Indonesia, Vietnam og Malaya 1940-50*. Vi skal samle stoff fra alle tre land, samt fra koloniarkivene i Nederland, Frankrike og Storbritannia.

1.1. Kontakt med historikere

Kontakten med vietnamesiske historikere kom denne gangen av seg selv. Jeg kjente mange fra mitt forrige opphold i Vietnam høsten 1989, og i mellomtida hadde jeg fått utgitt min doktoravhandling *The Vietnamese Revolution of 1945: Roosevelt, Ho Chi Minh and de Gaulle in a World at War* (London, SAGE, 1991). Det viste seg at boka allerede var godt kjent i Vietnam, av to grunner. For det første har Institutt for Internasjonale Forbindelser (IIR) i Vietnam hvert år siden 1989 sendt en eller to studenter til Den internasjonale sommerskolen ved Universitetet i Oslo. Dem har jeg hatt god kontakt med, og de har så informert de vietnamesiske forskningsmiljøene om min forskning. En av dem (Duong Quoc Thanh) hadde faktisk oversatt et kapittel av avhandlingen til vietnamesisk, som ble trykt i utdrag av den vietnamesiske hærens dagblad (*Quan Doi Nhan Dan*) mens jeg var i Vietnam. Denne avisa hadde også trykt en anmeldelse av boka, skrevet av Luu Doan Huynh, forsker ved IIR. For det andre hadde jeg, med god hjelp fra Nils Sivertsen, Det Norske Flyktingeråds stedlige representant i Vietnam, fått sendt og distribuert 17 eks. av min doktoravhandling til historikere, samfunnsvitere, museer og biblioteker ikke bare i Hanoi, men også i Hue og Ho Chi Minh-byen. Dermed hadde jungeltelegrafene virket. Vietnamesere kjøper overhode ikke bøker fra utlandet, så den eneste måten å gjøre en bok kjent på er å sende den som gave.

Avhandlingen ble utgangspunkt for de fleste av de samtaler jeg hadde med vietnamesiske historikere under oppholdet.

De institusjonene jeg var i kontakt med i Hanoi var:

- Historisk institutt under *Social Science Committee* (SSC)
- Det historiske fakultet ved Universitetet i Hanoi
- *Institute of International Relations* (IIR)
- Nguyen Ai Quoc-instituttet (partiskolen)
- Institutt for partihistorie
- Institutt for marxisme-leninisme og Ho Chi Minh-tenkning
- Revolusjonsmuseet
- Ho Chi Minh-museet.

Samtalene artet seg dels som en tautrekking mellom de akademisk orienterte historikerne på den ene siden (mine allierte) og de mer ideologiske historikerne på den andre om noen av hovedtesene i min bok. Den handler om et emne

(Augustrevolusjonen) som står helt sentralt i den vietnamesiske nasjonalkommunistiske myten om landets historie. Seriøse vietnamesiske forskere har ikke kunnet arbeide med dette emnet (med unntak av visse delaspesker). Min bok ga dem en anledning til å diskutere med hverandre om noe det ellers ville vært vanskelig å ta opp.

Det begynte med at jeg ble invitert ut til Nguyen Ai Quoc-instituttet for å "stille spørsmål" (*raise questions*). Dette viste seg å bety at de forventet seg et to timers foredrag for en ivrig noterende lærerstab (12 personer), som ikke ville reagere på hva jeg sa med det samme, men vende tilbake med reaksjoner senere.¹ I min presentasjon la jeg vekt på de punkter hvor min bok avviker sterkest fra offisiell vietnamesisk historieoppfatning. Det gjelder særlig skiftet av partiledelse fra sør til nord i 1940-41, dannelsen av fronten Vietminh, betydningen av maktvakuemet i august 1945 for revolusjonens suksess, og partiets rolle i selve revolusjonen. Min påstand om at partiledelsen slett ikke ledet revolusjonen (bortsett fra i Saigon), men befant seg fullstendig på sidelinjen da revolusjonen skjedde, viste seg å være særlig tung å svelge for mine samtalepartnere. De gjorde hva de kunne for å motbevise min påstand om at partilederne hadde gjort feilaktige forutsigelser, og at de fikk makten "i gave" etter at revolusjonen var blitt improvisert av lokale folkelige ledere rundt om i Vietnam,

Etter foredraget på partiskolen hadde jeg inntrykk av at historikerne diskuterte mine påstander ivrig seg imellom uten mitt nærvær, for det tok tre uker før det ble kalt sammen til et "konfrontasjonsmøte" der representanter for forskjellige institutter (bare to fra partiskolen) fremla sin kritikk av boka mi (det var blitt laget et vietnamesisk sammendrag for dem som ikke leste engelsk). Målet var nok å bygge opp en form for enighet dem imellom før deres synspunkter skulle eksponeres for meg.²

På konfrontasjonsmøtet førte Institutt for partihistorie an i kritikken. Det var usannsynlig lett for meg å forsvare meg, for argumentasjonen var særdeles naiv. De mer akademiske historikerne holdt fornuftige, avbalanserte, brobyggende innlegg, og møtet endte i en form for forståelse, eller aksept av ulike syn.

Det var tydelig at boka ble objekt i en politisk drakamp. Den passer ikke inn i den tradisjonelle partihistorien, og var derfor lite akseptabel for partifolkene, men boka er langt mer akseptabel for dem som kan tenke seg en avideologisert, eller "nasjonalisert" historieoppfatning, der Ho Chi Minh fremstår helt og fullt som nasjonal leder, avkledd rollen som partileder og kommunist.

---

¹ Tilstede var: Professor Dau The Bieu (møteleder), Nguyen Ba Linh (historiker og hovedansvarlig for kontakten med meg, han assisterte senere under intervjuet med Vo Nguyen Giap), Dang Kin Thanh (historiker), Le Van Ly (historiker), Nguyen Huu Tien (filosof), følgende "masters": Dinh Che, Ninh, Hoang Trang, Phan Van Binh, Nguyen Huu Than, Tran Ngoc San og Nguyen Bieu.

² Tilstede på møtet var: Ngo Van Hoa (Historisk Institutt), Nguyen Huu Than (Nguyen Ai Quoc-instituttet), Duong Trung Quoc (Historisk Institutt), Nguyen Thanh Tam (Institutt for partihistorie), Duong Kinh Quoc (Historisk Institutt), Tran Duc Cuong (visedirektør, Historisk Institutt), Ho Xuan De (IIR), Dao Trong Cang (Institutt for marxisme-leninisme og Ho Chi Minh-tenkning), Tran Huu Dinh (Historisk Institutt), Trinh Muu (Institutt for partihistorie), Nguyen Ba Linh (Nguyen Ai Quoc-instituttet), Nguyen To Uyen (Historisk Institutt), Luu Doan Huynh (IIR), Nguyen Huy Hoan (visedirektør, Ho Chi Minh-museet).

Under kontakten med historikerne forsøkte jeg også å finne ut en del om den forskning de driver, diskutere noen av de andre emnene jeg nå er opptatt av (opprinnelsen til nasjonale symboler som flagg, nasjonalsang, frimerker, konstitusjonen av 1946, osv.) Jeg fikk en del ut av dette, og fikk bl.a. informasjon om to store nasjonale historieverk som er i arbeid, ett ved Universitetet, det andre ved Institutt for historie under SSC, men intensiteten i diskusjonene om min avhandling gjorde at jeg ikke fikk så mye ut av mine forsøk på å diskutere emner som ikke er behandlet i den. Det må bli hovedsaken neste år.

1.2. Oversettelse av doktoravhandling

Lenge før besøket i Vietnam hadde jeg fått en henvendelse fra professor Bui Dinh Thanh ved *Social Science Committee* om at han gjerne ville foreta en oversettelse av min doktoravhandling til vietnamesisk, i samarbeid med en gruppe kolleger. Bui Dinh Thanh har skrevet en del bøker om Vietminhs historie, og har nylig oversatt en bok av Zbigniew Brzezinski om kommunismen. Han har således spesialisert seg på å oversette bøker som ligger på siden av det som ihvertfall tradisjonelt vil kunne utgis i Vietnam. Oversettelsene utgis i små opplag, slik at de blir tilgjengelige for Vietnams intellektuelle elite, men ikke for så mange at sensuren lar seg friste til å gripe inn (trolig blir bøkene spredt videre i form av piratkopier).

Bui Dinh Thanh hadde (via Nils Sivertsen) sendt meg et kostnadsoverslag for oversettelse + trykking, og jeg søkte NAVFs trykningsutvalg om støtte. Dette ble avslått. Derfor hadde jeg ikke kunnet gi klarsignal for oversettelsen før besøket i Vietnam.

Under besøket viste det seg at Bui Dinh Thanh ikke var alene om å ønske boka oversatt. Hans arbeidsgiver, *Social Science Committee* (som hører direkte under regjeringen) og Vietnams historikerforening ønsket begge å stille seg bak utgivelsen. Jeg tok derfor sjansen på å tegne kontrakt med Bui Dinh Thanh om oversettelse, utbetalte et forskudd på støttebeløpet og lovet å betale resten i rater når førstemanus foreligger, når det er klart for trykking, og når jeg får det første trykte eksemplar i hånden. Tilsammen skal oversettelse og trykking koste USD 3600. I kontrakten står det uttrykkelig at endringer mot manus ikke kan foretas uten forfatters godkjennelse (her har det vært syndet i Vietnam tidligere). Hvis det ikke lykkes å skaffe støtte til oversettelsen annetsteds fra, regner jeg med å måtte finansiere den med inntektene av mitt konsulentoppdrag for SIDA.

Det er meningen at boka skal foreligge på vietnamesisk før 50-årsjubileet for Den vietnamesiske revolusjonen i 1995.

1.3. Arkiv- og biblioteksarbeid

I 1989 arbeidet jeg i Nasjonalarkivet i Hanoi, Nasjonalarkivets annekset i Ho Chi Minh-byen, Nasjonalbiblioteket i Hanoi og Revolusjonsmuseet i Hanoi. Det absolutt største utbyttet fikk jeg av å fotokopiere og la oversette tre illegale aviser i Revolusjonsmuseet.

Denne gangen konsentrerte jeg meg derfor om å gjennomgå, fotokopiere og få oversatt flere illegale aviser fra 1940-årene i Revolusjonsmuseet. Mine oversettere gjorde igjen en enorm innsats, denne gang mot noe bedre betaling enn sist.

Jeg avfotograferte dessuten en interessant plakatutstilling på Revolusjonsmuseet, med materiale fra hele perioden 1945-91.

Dessuten skaffet jeg meg en oversikt over de aviser som finnes i Nasjonalbiblioteket (slik at listen kan sammenlignes med det franske Nasjonalbibliotekets samling i Versailles-annekset), og jeg fotokopierte noen vanskelig tilgjengelige bøker i Nasjonalbiblioteket i Hanoi.

Heller ikke denne gang fikk jeg tilgang til Kommunistpartiets arkiv, til tross for atskillig masing, men det ble antydning at jeg kanskje ville få adgang til dette arkivet (der heller ikke vietnamesiske historikere har adgang uten spesialoppdrag fra partiet) under mitt besøk i 1993. Dette vil nok kreve atskillig korrespondanse.

En vesentlig faktor i vietnamesernes overveielser vil nå være at deres partihemmeligheter i stor grad vil være tilgjengelige for pengesterke og russisk-kyndige forskere med adgang til Kreml

1.4. Intervjuer

Intervjuet med tre veteraner i Nghe An-provinsen ga begrenset utbytte. De var entusiastiske og bidro med en del lokale detaljer, men ga ikke noe vesentlig nytt.

Samtalene med general Tran Cong Man og Vietminh-veteranen, nå forsker, Luu Doan Huynh ga en del nytt angående 1940-årene, men mer om senere perioder.

Det eneste "store" historiske intervjuet jeg hadde denne gangen var med general Vo Nguyen Giap, den vietnamesiske frigjøringshærens skaper og seierherren fra Dien Bien Phu. Jeg hadde drømt om å snakke med ham lenge, og det var fascinerende å møte en slik personlighet. En del av det han fortalte om 1930- og 40-årene visste jeg ikke fra før, men i all hovedsak gjentok han hva han tidligere har skrevet i sine memoarbøker. Han var ikke innstilt på å revidere en tøddel på de etterrasjonaliseringer han har foretatt når det gjelder hans egen og Kommunistpartiets rolle i Vietnams historie. Alt partiledelsen har gjort har i hovedsak vært korrekt, og den har gjennomgående forutsatt konsekvensene av sine handlinger. På det ene punkt etter det andre avviste Giap mine kritiske spørsmål, som bygde på min generelle antagelse om at de fleste store historiske hendelser er side-effekter av beslutninger med andre hensikter. Han var overhode ikke innstilt på noen detaljdiskusjon om krigsutbruddet 19. desember 1946, selv om han hadde lest min bok om emnet, og han fastholdt legenden om at partiledelsen forutsatte nederlaget for Tet-offensiven i 1968, men satte den i gang likevel for å

ødelegge amerikanernes kampmoral. Innholdsmessig var altså intervjuet med Giap en skuffelse, men det var fascinerende å oppleve den lille gamle energibuntens selvsikkerhet og overveldende personlighet på nært hold. Du verden for en sjarmerende kyniker. Få har så mange liv på samvittigheten som han. Giap begynte som historiker, mistet sin første kone i et fransk fengsel under Andre verdenskrig, ofret hundretusener av sine landsmenn i kampen for nasjonal selvstendighet og enhet, er nå gift med en av Hanois beste yngre historikere (ung i forhold til ham); de bor i en av Hanois flotteste franske villaer, med general Van Tien Dung (Saigons beseirer) i huset ved siden av. Mon tro om det et eller annet sted inne i general Vo Nguyen Giap ligger et behov likevel for å fortelle hva som virkelig skjedd bak kulissene i den vietnamesiske historiens avgjørende øyeblikk. Kanskje har han sagt noe til sin kone.

1.5. Vurdering av utbytte

Intervjuene med historiske veteraner var ikke av samme kvalitet som i 1989, og heller ikke når det gjaldt arkivene gjorde jeg noe tilsvarende gjennombrudd som den gang. Revolusjonsmuseets samlinger er siden blitt utnyttet av en håndfull andre historikere, og det jeg gjorde denne gang var stort sett å utvide min samling av avis- og plakatkopier, ikke å brøyte virkelig ny mark, men jeg fikk tak i noe materiale om fiendebilder og nasjonale symboler, emner som vil stå sentralt i Hans Antlövs og mitt prosjekt.

Det som virkelig vil være et gjennombrudd, er å få adgang til partiarkivet.

Det viktigste nye i 1992 var å oppleve hvilken betydning min forskning på Augustrevolusjonen faktisk har i dagens politiske og ideologiske situasjon. Det var tydelig at jeg hadde kastet inn en varm potet nettopp på et tidspunkt da tilstrekkelig mange gjerne ville smake på den til at den ikke ble sparket vekk. Det skal bli uhyre spennende å se om den holder varmen når den fremstår som risrett til 50-årsjubileet.

1.6 Konferanse 1995

Enda en oppgave under oppholdet var å diskutere mulighetene for å arrangere en forskningskonferanse under tittelen "The Meaning of 1945 in Asia" i Hanoi i forbindelse med 50-årsjubileet for avslutningen av Andre verdenskrig og for de indonesiske og vietnamesiske revolusjonene i august 1995. Tanken er at denne konferansen skal markere avslutningen på Hans Antlövs og mitt prosjekt og at boka vår skal foreligge før konferansen. Det er klart at konferansen skal organiseres i Asia, i samarbeid mellom Nordisk Institutt for Asiastudier (NIAS), Australian National University (ANU) og *en asiatisk vertskapsinstitusjon*. Spørsmålet er hvilken.

De vietnamesiske historikerne var sterkt interessert i å arrangere konferansen og mente at det skulle gå greit å gjennomføre den i Hanoi. De var innstilt på å godta en organisasjonskomité der de hadde én av tre representanter. Vertskapsinstitusjonen ville være Vietnams Historikerforening, som samler historikere fra alle relevante institusjoner. Rundt den vietnamesiske

komitérepresentanten skulle det være en konsultativ komité med representanter fra alle de viktigste institusjonene.

Etter oppholdet er jeg likevel i tvil om det er klokt å velge Hanoi. Fordelene ved å holde konferansen der er:

- Det vil kunne bidra til mer åpen diskusjon blant vietnameserne om et sentralt emne for deres nasjonale identitet
- Det vil være av stor betydning for de vietnamesiske historikerne i deres arbeid for å skaffe seg internasjonale kontakter og drive seriøs forskning
- Det vil kunne gi stor medieoppmerksomhet om konferansen holdes på et sted der det foregikk en revolusjon i 1945
- Det vil være rimelig rent kostnadmessig.

Men å holde konferansen i Hanoi innebærer også store ulemper:

- Det kan føre til en ensidig fokusering på Vietnam; tanken er at konferansen skal være komparativ og ta opp alle de land som var besatt av Japan under 2. verdenskrig
- Byen har ikke samme erfaring med å holde konferanser som andre byer i Asia
- Vietnams politiske myndigheter kan lage problemer for oss som arrangører. De kan godt finne på å utsette behandlingen av visumsøknader til siste øyeblikk og legge press på oss for å kutte ut enkelte foredrag. En slik risiko vil være ekstra stor når det dreier seg om en konferanse som holdes midt under revolusjonsfeiringen.

Muligens vil det derfor være bedre å søke en arrangementspartner i Hong Kong eller Singapore. Dette vil bli drøftet nærmere på NIAS og med ANU.

Finansieringen av konferansen er foreløpig uavklart. NIAS og ANU kan bare bidra med begrensede beløp.

2. Politisk utvikling 1987-92

Den andre hovedoppgaven under oppholdet i Vietnam var å samle materiale til en SIDA-rapport om den politiske utviklingen i Vietnam 1987-92 og den politiske situasjonen i dag. Materiale ble innsamlet gjennom observasjon, intervjuer, diskusjon og kjøp av skriftlig materiale.

2.1. Observasjon

Ved å sykle rundt i Hanoi, besøke en landsby utenfor byen, og foreta en lengre biltur til Nghe An-provinsen, kunne jeg observere store forandringer siden jeg var i Vietnam for tre år siden (da det allerede var skjedd store ting). Jordbruket er lagt helt om fra kooperativt til familiejordbruk med full teigblanding. Folk har stort sett mer kjøtt på beina; de må ha spist mer mellom 1989 og 1992 enn de hadde gjort

de foregående årene. De sosiale ulikhetene har økt, og tigging er blitt mer utbredt. I 1989 var det en handelsrevolusjon i gang der husholdningene ble gjort om til boder, restauranter og butikker. Nå var det en fantastisk byggeboom med renovering, reparasjon og bygging av nye privathus alle steder -- også i innlandet. Enda en stor endring var skjedd siden 1989: russerne og østeuropeerne var borte, og ikke-vietnamesiske asiater hadde overtatt: kinesere, thaier, japanere. Den vesteuropeiske og amerikanske tilstedeværelsen hadde ikke økt siden 1989, men den franske andelen var økt. Det mest bemerkelsesverdige nye i Hanoi var tilstedeværelsen av delegasjoner fra Folkerepublikken Kina, særlig fra naboprovinsene.

2.2. Intervjuer

Takket være enestående hjelp fra *Institute of International Relations* fikk jeg gjennomført et stort antall intervjuer med politikere, journalister og forskere ang. de fleste aspekter av Vietnams politiske situasjon (se kalenderen nedenfor). Aller mest vil jeg fremheve intervjuet med den Sovjetutdannede matematikeren Phan Dinh Dieu, som leverte en gjennomført kritikk av marxismen-leninismen og hele den utviklingsmodellen Vietnam har bygd på. Phan Dinh Dieu baserer sin argumentasjon på et gjennomført demokratisk og menneskerettslig grunnsyn. Intervjuet med Phan Dinh Dieu, som ennå ikke har kunnet få sine innlegg trykt i vietnamesiske aviser, ble vel og merke organisert for meg (etter at jeg hadde bedt om det) av *Institute of International Relations*.

2.3. Diskusjoner

Jeg hadde en serie formelle og uformelle politiske diskusjoner med vietnamesere på mange nivåer. Her skal jeg ikke fremheve noen samtalepartner særskilt, men nøye meg med å berette at jeg ble bedt om å holde et foredrag om et aktuelt emne på *Institute of International Relations*. Jeg sa da at jeg kunne tenke meg å snakke om verdenskommunismens krise og årsakene til at kommunismen har overlevd i Kina, Nord-Korea, Laos, Cuba og Vietnam. Da jeg holdt foredraget, la jeg til et resonnement om hvordan Vietnam kunne tenkes å utvikle seg til et ekte demokrati med respekt for alle frihetene, hemmelige valg, og med regjeringer som måtte gå av hvis de fikk flertallet mot seg i nasjonalforsamlingen. Ikke mindre enn 60 studenter og forskere hørte foredraget, og jeg fikk bare positive reaksjoner.

Det er helt klart at de meningene jeg ga uttrykk for i dette foredraget ikke ennå kan uttrykkes offentlig i Vietnam av vietnamesere. Det aller meste kan sies i diskusjoner, også med partifolk tilstede, men det er snevre grenser for hva som kan uttrykkes i offentlige foredrag eller i media.

2.4. Skriftlig materiale

Tross en intolerant presselov og medier som ikke våger å ta inn kontroversielle synspunkter har de siste årene sett en kunstnerisk og litterær blomstring i Vietnam som man må tilbake til mellomkrigstida for å finne maken til, og en begynnende politisk og ideologisk debatt. Jeg kjøpte inn en del skjønnlitteratur, som bl.a. behandler Vietnamkrigens menneskelige tragedie på en helt ut uheroisk måte, og jeg fikk tak i faglitteratur som tar opp igjen studiet av konfucianismen og førkommunistiske vietnamsiske tankeretninger.

Dessuten skaffet jeg meg de viktigste vietnamsiske lovtekstene som er vedtatt de siste årene (f.o.f. grunnloven). En av de største politiske endringene er et systematisk forsøk på å skape en rettsstat gjennom utstrakt ny lovgivning.

2.5. Vurdering av utbytte

Takket være IIR og SIDA fikk jeg et betydelig bedre inntrykk av Vietnams politiske situasjon enn jeg kunne fått ved hjelp av den dokumentasjon som er tilgjengelig i Vesten. Jeg håper å få utarbeidet en virkelig god rapport til SIDA. Foreløpig har jeg laget et hurtigskrevet førsteutkast som jeg ikke er helt tilfreds med. Det gir klart uttrykk for mine vurderinger, men inneholder for lite konkrete opplysninger. Rapporten må derfor suppleres med opplysninger fra en lang rekke publikasjoner, som jeg har samlet inn både før og etter reisen til Vietnam.

3. Kalender

- 20.8.92 Avreise fra Oslo
- 21.8.92 Intervju med forsker Thanyathip Sripana ved Chulalongkorn-universitetet i Bangkok, som nettopp hadde gjennomført et lengre forskningsopphold i Vietnam.
- 22.8.92 Ankomst Hanoi (varmt som i en sauna).
- 23.8.92 Sightseeing på sykkel med franske og vietnamsiske venner
- 24.8.92 Innledende møte med direktør Nguyen Dinh Vinh ved *Institute of International Relations'* forskningsavdeling.
Besøk på Nasjonalbiblioteket.
Møte med direktøren for Revolusjonsmuseet, Pham Mai Hung, og visedirektøren, Dao Phieu.
Møte med historikerne Duong Kinh Quoc, Vu Huy Phuc og professor Bui Dinh Thanh ved Historisk Institutt (ikke ved Universitetet, men under *Social Science Committee*).
- 26.8.92 Intervju med forsker Luu Doan Huynh ved *Institute of International Relations*.
Arbeid i Nasjonalbiblioteket.
- 27.8.92 Foredrag på Nguyen Ai Quoc-instituttet (partiskolen).
Arkivarbeid på Revolusjonsmuseet.
- 28.8.92 Arkivarbeid på Revolusjonsmuseet.
Deltakelse i minneseremoni for kommunistlederen Le Hong Phong (død i fransk fangenskap 1942).
- 29.8.92 Arkivarbeid på Revolusjonsmuseet og i Nasjonalbiblioteket.
Foredrag om Vietnams historie og politiske situasjon for en gruppe skandinaver, som arbeider for *Nordic Assistance to Repatriated Vietnamese* (NARV).
Middag hjemme hos Phan Thanh Hao fra Vietnams pressekontor, som har store kunnskaper om vietnamsisk historie, kultur og litteratur.
- 30.8.92 Lesning på hotellet.

- 31.8.92 Intervju med Tran Xuan Anh, direktør for Nasjonalforsamlingens utenrikskontor.
Intervju om historiske og samtidige problemer med generalmajor Tran Cong Man, sjef for logistikken under slaget om Dien Bien Phu i 1954, senere sjefsredaktør for hærens dagsavis og nå vise-generalsekretær for Vietnams journalistlag.
Diskusjon med Kazuhisa Ikawa, *Asahi Shimbuns* korrespondent i Hanoi, som gjorde interessante sammenligninger mellom japansk og vietnamesisk historie.
- 1.9.92 Arkivarbeid i Revolusjonsmuseet. Diskusjon om Vietminhs dannelse med visedirektør Dao Phieu.
Intervju med sjefsredaktør Phan Khac Hai for *Quan Doi Nhan Dan* (Hærens dagsavis).
Intervju med meg, utført av Van Yen, en av QDND's journalister.
Resepsjon i anledning av at den japanske avisen *Yomiuri Shimbun* fikk en fast korrespondent i Hanoi (Hiroyuki Sugiyama).
- 2.9.92 Vietnams nasjonaldag.
Besøk i landsby utenfor Hanoi som har tjent seg rik på å oppdrette slanger og fremstille slangebrennevin.
Middag med professor Bui Dinh Thanh og Nils Sivertsen (NARV) for å drøfte oversettelse til vietnamesisk av min doktoravhandling.
- 3.9.92 Arkivarbeid i Revolusjonsmuseet. Fikk overlevert bestilte fotokopier.
- 4.9.92 Avreise med bil (sjåfør og tolk) til Vinh, sentrum i provinsen Nghe An. Turen tok nesten hele dagen.
Innledende møte samme kveld med Nguyen Si Thuy, ansvarlig for utenlandsforbindelser i provinsens folkekomité, samt Nguyen Trong Thong og Dr. Banh Tuong fra samme komité.
- 5.9.92 Besøk på Ho Chi Minhs fødested (landsbyen Kim Lien) og diskusjon med Vo Hong Thao, forsker ved det lokale Ho Chi Minh-museet.
Omvisning i Le Hong Phong-museet.
Deltakelse ved seremoni til minne om Le Hong Phong (som kom fra Nghe An), tente røkelse for ham (overført på den vietnamesiske dagsrevyen).
Intervju med tre veteraner fra Nghe Tinh-sovjetene i 1930-årene og Augustrevolusjonen i 1945: Nguyen Sy Que, Nguyen Tat Thang og Nguyen Van Minh.
Intervju med Bach Hung Dao, partiets visesekretær (i virkeligheten toppmannen) i Nghe An-provinsen, om jordbruksreformer og forholdet mellom provins- og sentraladministrasjon historisk og i dag.
Avreise til badestedet Cu Loa og overnatting i hotell uten air condition; for hver time økte svettelaget 1/2 mm.
- 6.9.92 Biltur til Do Luong for å se forholdene lenger inn i landet, retur til Hanoi.
- 7.9.92 Møte med Sveriges ambassadør Mats Åberg og førstesekretær Svante Kilander.
Intervju med justisminister Nguyen Dinh Loc.
- 8.9.92 Diskusjon om Vietnams utenrikspolitikk med forsker Ho Xuan De ved *Institute of International Relations*.
Avfotografering av interessant historisk plakattstilling på Revolusjonsmuseet.
- 9.9.92 Diskusjon med en gruppe forskere ved *Institute of International Relations* om Vietnams forhold til stormaktene Kina, Russland, Japan og USA.
Arkivarbeid på Revolusjonsmuseet.
- 10.9.92 Arbeid i Nasjonalbiblioteket og Revolusjonsmuseet.
Omvisning i Ho Chi Minh-museet, diskusjon med forsker Nguyen Tu Ha og visedirektør Nguyen Huy Hoan.
Runde hos bokhandlere. Innkjøp av en stor mengde historisk litteratur, som ble sendt "surface mail" til København (Sist tok det et helt år før sendingen kom frem).
Middag med førstesekretær Svante Kilander.
- 11.9.92 Intervju med vise-sjefsredaktør Tran Kien i *Nhan Dan* (Kommunistpartiets dagsavis).
Arbeid i Nasjonalbiblioteket. Fikk flere gode fotokopier, bl.a. av Ho Chi Minhs selvbiografi fra 1949; den ubeskårne utgaven finnes bare på kinesisk.
- 12.9.92 Intervju med matematikeren og systemkritikeren Phan Dinh Dieu.
Middag med tre tidligere studenter ved Den internasjonale sommerskolen i Oslo.
- 13.9.92 Skrivning av dagbok.
Utarbeidelse av foredrag om verdenskommunismens krise og mulighetene for overgang til demokrati i Vietnam.
- 14.9.92 Arbeid i arkivet til Revolusjonsmuseet.

- Lunsj med prosjektleder for Norsk Flyktningeråd Tove Skarstein.
Middag med Vu Huy Phuc, ansvarlig for Historisk Institutt's kontakt med utenlandske forskere.
- 15.9.92 Foredrag på *Institute of International Relations* om verdenskommunismens krise og muligheten for overgang til demokrati i Vietnam (60 tilhørere).
Besøk i Kulturdepartementet for å få tillatelse til utførsel av bøker (alt nøyte gjennomgått).
Middag hos Jon Lidén, Norsk Flyktningeråds informasjonsmedarbeider, sammen med Phan Thanh Hao fra Pressekontoret.
- 16.9.92 Møte med professor Phan Huy Le, president for den vietnamesiske historikerforeningen og Vietnams representant i Verdenshistorikerforeningen.
Lunsj med professor Bui Dinh Thanh og Duong Trung Quoc, sekretær i den vietnamesiske historikerforeningen; undertegning av kontrakt om oversettelse av min doktoravhandling.
Arkivarbeid på Revolusjonsmuseet.
Møte med forsker Nguyen Vu Tung, nettopp hjemkommet fra PRIO, for å gjennomgå en artikkel han har skrevet til tidsskriftet *Security Dialogue* om ASEAN og Vietnam.
Nytt møte med Vu Huy Phuc.
- 17.9.92 "Konfrontasjonsmøte" med 15 historikere som kritiserte min doktoravhandling.
Lunsj med den stedlige SIDA-sjefen, Rolf Eriksson ,og en medarbeider med lang erfaring fra Vietnam (som jeg dessverre glemte å notere navnet på).
Intervju med juristen Ngo Ba Thanh, tidligere formann for Nasjonalforsamlingens lovkomité.
Resepsjon i anledning ankomst av enda en fast japansk aviskorrespondent.
- 18.9.92 Avskjedslunsj med direktør Nguyen Dinh Vinh og kommende visedirektør Nguyen Dang Hung for *Institute of International Relations'* forskningsavdeling.
Intervju med generalløytnant Vu Xuan Vinh, sjef for Forsvarsdepartementets kontor for utenrikssaker.
Intervju med general Vo Nguyen Giap.
Resepsjon på Sveriges ambassade i anledning "Utrikesutskottets" besøk.
- 19.9.92 Avreise.

København, den 10. november 1992